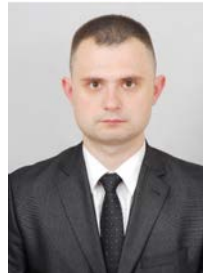

УДК 351.761.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-22>

Олег ЄМЕЦЬ®
доктор юридичних
наук, доцент
(Національна академія
внутрішніх справ,
м. Київ, Україна)

Ігор ГЕЙДА®
аспірант
(Державне бюро
розслідувань,
м. Київ, Україна)

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Метою статті є визначення особливостей міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів. Установлено, що основою міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів є такі міжнародно-правові акти, як Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року та Протокол про поправки до цієї Конвенції 1972 року, Конвенція про психотропні речовини 1971 року, Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 року, яким надано загальну юридичну характеристику. Одержані й оприлюднені результати дослідження можуть використати правники в роботі правоохоронних органів та інші зацікавлені суб'єкти з протидії незаконному обігу наркотичних засобів, а також науковці й практики під час проведення подальших наукових досліджень у цій сфері.

Ключові слова: кримінальні правопорушення, міжнародний договір, наркотичні засоби, протидія злочинності, ратифікація.

Постановка проблеми. Одна з причин соціального відчуження, руйнування взаємин із близькими та рідними – це вплив наркотиків на організм людини, який становить серйозну загрозу психологічному й фізичному благополуччю. Психічні розлади, фізичні ушкодження органів і систем організму, ризик передозування й можливість смертельних (летальних) випадків – усе це можуть створити наслідки вживання наркотиків, суттєво підриваючи здоров'я та погіршуючи якість життя, якщо вчасно не подолати залежність [1]. Про наркоманію нині говорять у всьому світі. З нею пов'язують і падіння звичаїв, і зростання злочинності, і збільшення транспортних пригод. Ця проблема турбує політиків, медиків, соціологів, юристів, педагогів і звичайних пересічних громадян. За приблизними підрахунками, у світі налічується понад один мільярд наркоманів. Це, без сумніву, соціальна трагедія. Про наркоманію наполегливо й тривожно повідомляють численні медіа. Наводять загрозливі цифри, що свідчать про зростання наркоманії, залучення до її тенет дедалі нових і нових жертв [2].

Сьогодні можемо з упевненістю казати про те, що виявлення, припинення, документування й розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів є однією з найбільш болючих проблем в Україні, хоча їй цілком властиві транснаціональні масштаби. Тому поступово утворюється міжнародно-правова основа

© О. Ємець, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0864-2302>

© І. Гейда, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0864-2302>

протидії незаконному обігу наркотичних засобів. Розуміння особливостей чинних правових норм дасть змогу правоохоронним органам та іншим зацікавленим суб'єктам уживати дієвих заходів з боротьби з наркобізнесом, чим обґрунтовується актуальність дослідження сучасних аспектів проблеми міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Вирішенню різних проблем, які виникають у протидії кримінальним правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів, приділяли увагу такі видатні вчені, як В.І. Василичук, О.М. Джу́жа, Є.В. Лизогубенко, Д.Й. Никифорчук, О.Ю. Орлов, О.М. Стрільців, М.А. Погорецький, С.С. Чернявський та інші. Висловлюючи повагу до цих науковців, а також високо оцінюючи їхні здобутки, зауважимо, що оприлюднені в різні часи результати проведених ними досліджень не охоплюють усього комплексу сучасних проблем, пов'язаних із протидією злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, зокрема правовому забезпеченню такої роботи, у тому числі на міжнародному рівні. Проблема залишається злободенною й сьогодні, потребує продовження проведення наукових досліджень певних її аспектів.

З огляду на це, **метою статті** є визначення особливостей міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів.

Виклад основного матеріалу. Проблема незаконного виготовлення й обігу наркотичних засобів явно має транснаціональний характер, тому увага міжнародної спільноти вже тривалий час прикута до її подолання. Це відображено в досить широкому спектрі міжнародно-правових актів. При цьому варто згадати Конституцію України [3], відповідно статті 9 якої чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства, а укладення міжнародних договорів, які їй суперечать, можливе лише після внесення відповідних змін до неї. Більш детально це регламентовано в Законі України «Про міжнародні договори України» [4], у частині 2 статті 19 якого записано, що якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовують правила міжнародного договору.

Важливою віхою у становленні міжнародно-правових засад боротьби з наркозлочинністю став період із 24 січня до 25 березня 1961 року, коли в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй відбулася Конференція для ухвалення *Єдиної конвенції про наркотичні засоби* [5]. Незадовго до цього Економічна та Соціальна ради Організації Об'єднаних Націй Резолюцією 689 J (XXVI) від 28 липня 1958 року постановили, відповідно до пункту 4 статті 62 Статуту Організації Об'єднаних Націй і до постанов Резолюції 366 (IV) Генеральної Асамблеї від 3 грудня 1949 року, скликати конференцію повноважних представників, щоб прийняти Єдину конвенцію про наркотичні засоби, замінивши єдиним документом чинні багатосторонні договори в цій галузі, скоротити кількість договірних міжнародних органів, які видають виключно контролем за наркотичними засобами, і встановити контроль над виробництвом наркотичної сировини. Серед 73 держав на Конференції були також представники Української РСР.

В.А. Шаповалова, С.М. Мусоев і В.В. Шаповалов, аналізуючи зміст Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 року [5], відзначають, що до процедури підведення під міжнародний контроль нових наркотичних засобів Єдина конвенція вносить низку важливих змін. Так, згідно з раніше укладеними договорами, право встановлювати відповідний режим контролю за наркотичними засобами належало Всесвітній організації охорони здоров'я, тим самим у разі появи на ринку нових наркотичних засобів забезпечувалася можливість швидкого реагування, що значною мірою давало змогу скоротити небезпеку розповсюдження нового виду наркоманії. Єдиною Конвенцією 1961 року це право було передано Комісії з наркотичних засобів, яка має приймати рішення,

грунтуючись на рекомендаціях Всесвітньої організації охорони здоров'я. До отримання висновку від Всесвітньої організації охорони здоров'я Комісія за наркотичними засобами може встановлювати лише попередній режим контролю [6, с. 113].

У Єдиній конвенції про наркотичні засоби 1961 року [5] обґрунтовується думка про необхідність вишукування засобів для організації лікування й ресоціалізації наркозалежних пацієнтів, а також вимога про необхідність ужиття відповідних адміністративних, законодавчих і каральних заходів щодо тих, хто займається протиправними діями, пов'язаними з нелегальним обігом наркотичних коштів. Крім цього, злочини, перелічені в цій Конвенції, повинні включатися до переліку злочинів, за які винні підлягають видачі за будь-яким договором або на будь-яких інших підставах міжнародного характеру (стаття 36). Норми сучасного міжнародного права, зокрема й Конвенція, вимагають, щоб усі умисні злочини, пов'язані з наркотичними засобами, каралися тюремним ув'язненням або іншими покараннями, пов'язаними з позбавленням волі. Здійснення цього принципу повністю залежить від особливостей національного законодавства учасників цієї Конвенції [6, с. 113].

У Женеві 25 березня 1972 року підписано *Протокол про поправки до Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 року* [7], до якого Україна приєдналася 2 листопада 2000 року [8]. З огляду на те що цим Протоколом унесені суттєві зміни до Єдиної конвенції, варто приділити увагу вивченню ключових положень оновленої редакції цього міжнародного договору. Так, у статті 1 Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 року [5] надаються різні визначення із цієї сфери. Крім того, у ній розкриваються питання про речовини, що підлягають контролю; зміни у сфері застосування контролю; спільні зобов'язання; міжнародні органи контролю (*Комісія з наркотичних засобів Економічної та Соціальної ради й Міжнародний комітет з контролю за наркотиками*); витрати міжнародних органів контролю; перегляд постанов і рекомендацій Комісії; функції Комісії; склад і функції Комітету; строки повноважень і винагорода членів Комітету; правила процедури Комітету; застосування системи обчислень; застосування системи статистичних відомостей; заходи, що вживаються Комітетом для забезпечення виконання постанов Конвенції; спеціальні положення щодо культивування; державні установи з опію; обмеження виробництва опію для міжнародної торгівлі; контроль над маковою соломою; кокаїновий кущ і листя кока; додаткові постанови, що стосуються листя кока; зберігання наркотичних засобів; заходи щодо нагляду й інспекції; заходи щодо боротьби з незаконним обігом; постанови про покарання накладення арешту й конфіскацію; заходи щодо боротьби зі зловживаннями наркотичними засобами; Угода про регіональні центри; застосування більш суворох заходів контролю за наркотичними засобами, ніж заходів, необхідних на підставі цієї Конвенції; припинення дії колишніх міжнародних договорів, а також деякі інші положення.

У Відні 21 лютого 1971 року ухвалено *Конвенцію про психотропні речовини* [9], яка ратифікована Україною з певними застереженнями 27 жовтня 1978 року [10]. У Конвенції розкриваються питання про сферу застосування контролю за речовинами; спеціальні положення щодо контролю над препаратами; інші спеціальні положення щодо сфери застосування контролю; обмеження використання з медичними й науковими цілями; спеціальне управління; спеціальні положення щодо речовин, включених до Списку I; ліцензії; застережні написи на упаковках і реклама; реєстраційні записи; положення щодо міжнародної торгівлі; заборону та обмеження експорту й імпорту; спеціальні положення, що стосуються провезення психотропних речовин в аптечках першої допомоги на судах, літаках або інших видах громадського транспорту, що курсує міжнародними лініями; інспекцію, доповіді, які подаються Сторонами; функції *Комісії з наркотичних засобів Економічної та Соціальної ради*; доповіді Комітету (*Міжнародний комітет з контролю за наркотиками, передбачений Єдиною конвенцією про наркотичні засоби 1961 року*); заходи, що вживаються Комітетом з метою забезпечення виконання положень Конвенції; заходи проти зловживання психотропними речовинами; заходи проти незаконного

обігу; положення про покарання; застосування суворіших заходів контролю, ніж заходи, передбачені цією Конвенцією; витрати міжнародних органів у зв'язку зі здійсненням положень цієї Конвенції, а також деякі інші.

У Відні 20 грудня 1988 року ухвалено *Конвенцію ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин* [11], ратифіковану Україною 25 квітня 1991 року [12]. Метою цієї Конвенції є сприяння співробітництву між Сторонами з тим, щоб вони могли більш ефективно вирішувати різноманітні проблеми незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, що мають міжнародний характер. Під час здійснення своїх зобов'язань за Конвенцією Сторони вживають необхідні заходи, включаючи заходи законодавчого й організаційного характеру, відповідно до основних положень своїх внутрішніх законодавчих систем. У її статті 1 надається низка визначень. Аналіз змісту цієї Конвенції дає змогу відзначити, що в ній розкриваються питання про сферу її застосування; правовідносини й санкції; юрисдикцію; конфіскацію; видачу; взаємну юридичну допомогу; передачу матеріалів кримінального розгляду; інші форми співробітництва й підготовку кадрів; міжнародне співробітництво й допомогу для держав транзиту; контрольовані поставки; речовини, що часто використовуються під час незаконного виготовлення наркотичних засобів або психотропних речовин; матеріали й обладнання; заходи щодо викорінювання незаконного культивування наркотиковмісних рослин і ліквідації незаконного попиту на наркотичні засоби і психотропні речовини; комерційних перевізників; комерційні документи й маркування вантажів, що експортуються; незаконний обіг на морі; зони вільної торгівлі та вільні порти; використання поштових відправлень; інформацію, що подається Сторонами; функції Комісії з наркотичних засобів Економічної й Соціальної ради ООН; функції Міжнародного комітету по контролю над наркотиками; доповіді Комітету; застосування більш суворих заходів, ніж заходи, передбачені цією Конвенцією; збереження прав і зобов'язань за попередніми договорами; а також деякі інші.

Заслугує на увагу можливість проведення контрольованих поставок згідно зі статтею 11 Конвенції [11]. Так, Сторони, якщо це дозволяють основні принципи їх національних правових систем, уживають у рамках своїх можливостей необхідні заходи, які передбачають належне використання *контрольованих поставок на міжнародному рівні* на основі взаємоприйнятних угод або взаємних домовленостей з метою виявлення осіб, які беруть участь у правопорушеннях, визнаних такими згідно з пунктом 1 статті 3, і їх кримінального переслідування. Рішення про використання контрольованих поставок приймаються в кожному окремому випадку й можуть за необхідності враховувати фінансові домовленості й взаєморозуміння щодо здійснення юрисдикції, які досягнуті відповідними Сторонами. Незаконні партії, контрольовані поставки яких здійснюються згідно з досягнутими домовленостями, за згодою Сторін можуть бути перехоплені й залишені для подальшого перевезення зі збереженням або вилученням чи повною або частковою заміною наркотичних засобів чи психотропних речовин.

Варто також сказати про «*жовтий перелік*», у якому міститься список наркотичних засобів, що знаходяться під міжнародним контролем, і додаткову інформацію, яка допомагає урядам держав належним чином заповнювати питальники Міжнародного комітету з контролю за наркотиками. Цей документ слугує вдосконаленню системи міжнародного контролю за обігом наркотичних засобів. Він не тільки є підґрунтям подальшого розвитку судової фармації в державній концепції протидії наркозлочинності як міжнародній, так і вітчизняній, а і є належною платформою для співпраці країн-членів ООН і ЄС з підготовки правоохоронних, судових та експертних органів з метою втілення принципу невідворотності покарання для всіх злочинців незалежно від віросповідання, кольору шкіри, займаної посади й країни проживання [13, с. 185].

Необхідно звернути увагу на те, що є низка міжнародно-правових актів, які за назвою прямо не спрямовані на протидію злочинам у сфері обігу наркотичних засобів,

проте регламентують певні аспекти боротьби з кримінальними правопорушеннями, а також міжнародне співробітництво правоохоронних та інших органів, у тому числі й у цій сфері. Так, у Монтего-Бей 10 грудня 1982 року прийнято *Конвенцію ООН з морського права* [14], ратифіковану Україною 3 червня 1999 року [15]. Згідно з її статтею 27, кримінальна юрисдикція прибережної держави не повинна здійснюватися на борту іноземного судна, яке проходить через територіальне море, для арешту будь-якої особи або провадження розслідування у зв'язку з будь-яким злочином, учиненим на борту судна під час його проходу, за винятком випадків, зокрема, якщо такі заходи необхідні для припинення незаконної торгівлі наркотичними засобами або психотропними речовинами. Відповідно до її статті 108, усі держави співробітничать у припиненні незаконної торгівлі наркотиками та психотропними речовинами, яка здійснюється суднами у відкритому морі на порушення міжнародних конвенцій. Будь-яка держава, яка має розумні підстави вважати, що судно, яке плаває під її прапором, займається незаконною торгівлею наркотиками або психотропними речовинами, може звернутися до інших держав із проханням про співробітництво в припиненні такої незаконної торгівлі.

Важливим міжнародно-правовим актом у сфері боротьби з організованою злочинністю, у тому числі й наркоторгівлі, є прийнята Резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї ООН від 15 листопада 2000 року *Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності* [16], яка з деякими застереженнями й заявами ратифікована Україною 4 лютого 2004 року [17]. Її метою, згідно зі статтею 1, є сприяння співробітництву в справі більш ефективного запобігання транснаціональній організованій злочинності й боротьби з нею, а до такої варто зарахувати й наркобізнес.

Заслужують на увагу передбачені статтею 20 Конвенції [16] спеціальні методи розслідування. Так, якщо це допускається основними принципами її внутрішньої правової системи, кожна Держава-учасниця у межах своїх можливостей і на умовах, установлених її внутрішнім законодавством, уживає необхідних заходів, щоб дозволити належне використання *контрольованих поставок* і у тих випадках, коли вона вважає це доречним, використання інших спеціальних методів розслідування, таких як *електронне спостереження* або *інші форми спостереження*, а також *агентурні операції*, її компетентними органами на її території з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності. З метою розслідування злочинів, що охоплюються цією Конвенцією, Держави-учасниці заохочуються до укладання в разі необхідності відповідних двосторонніх або багатосторонніх угод чи домовленостей для використання таких спеціальних методів розслідування в контексті співробітництва на міжнародному рівні. Такі угоди або домовленості укладаються й здійснюються за повного дотримання принципу суверенної рівності держав і реалізуються в суворій відповідності до умов цих угод або домовленостей. За відсутності таких угод або домовленостей рішення про використання таких спеціальних методів розслідування на міжнародному рівні приймаються в кожному окремому випадку й можуть у разі необхідності враховувати фінансові домовленості й взаєморозуміння щодо здійснення юрисдикції заінтересованими Державами-учасницями. Рішення про використання контрольованих поставок на міжнародному рівні можуть за згодою заінтересованих Держав-учасниць включати такі методи, як перехоплення вантажів і залишення їх неторканими або їх вилучення чи заміна, повністю або частково.

Окремо необхідно звернути увагу на те, що правові засади протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів становлять оперативно-розшукове, кримінальне й кримінально-процесуальне законодавство, а також нормативно-правові акти, які регламентують діяльність правоохоронних та інших державних органів.

Висновки. Проведене дослідження проблеми міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів дає можливість дійти певних висновків. Основою сучасного міжнародно-правового забезпечення протидії злочинам у

сфері незаконного обігу наркотичних засобів є Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року [5], у якій ідеться про необхідність вишукування засобів для організації лікування й ресоціалізації наркозалежних пацієнтів, а також ужиття відповідних адміністративних, законодавчих і каральних заходів щодо тих, хто займається протиправними діями в цій сфері. 25 березня 1972 року підписано Протокол про поправки до цієї Конвенції [7], до якого Україна приєдналася 2 листопада 2000 року [8]. У Єдиній конвенції, зокрема, розкриваються питання про речовини, що підлягають контролю; зміни у сфері застосування контролю; спільні зобов'язання; міжнародні органи контролю (Комісія з наркотичних засобів Економічної та Соціальної Ради й Міжнародний комітет з контролю за наркотиками). Крім того, 21 лютого 1971 року ухвалено Конвенцію про психотропні речовини [9], яка ратифікована Україною з певними застереженнями 27 жовтня 1978 року [10]. 20 грудня 1988 року ухвалено Конвенцію ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [11], ратифіковану Україною 25 квітня 1991 року [12].

Аналіз міжнародно-правових актів виявив, що сфера боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів регулюється також міжнародними договорами, у назві яких прямо не вказується на це. Так, 10 грудня 1982 року прийнято Конвенцію ООН з морського права [14], ратифіковану Україною 3 червня 1999 року [15], статті 27 і 108 якої регламентують боротьбу із цією проблемою. 15 листопада 2000 року прийнята Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності [16], яка з деякими застереженнями й заявами ратифікована Україною 4 лютого 2004 року [17]. Нею передбачається можливість проведення контрольованих поставок і в тих випадках, коли Сторона вважає це доречним, використання інших спеціальних методів розслідування, таких як електронне спостереження або інші форми спостереження, а також агентурні операції, її компетентними органами на її території з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності, до якої належить і наркобізнес.

Указані міжнародно-правові акти ратифіковані Україною та, відповідно, є частиною національного законодавства держави. Таким чином, протидія незаконному обігу наркотичних засобів загалом, а також робота правоохоронних органів зокрема повинні здійснюватися згідно з вимогами цих міжнародних договорів, а закони України відповідати їх положенням. Одержані й оприлюднені результати дослідження можуть використати правники в роботі правоохоронних органів та інші зацікавлені суб'єкти з протидії незаконному обігу наркотичних засобів, а також науковці та практики під час проведення подальших наукових досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Наслідки вживання наркотиків для здоров'я та життя. Starmed. URL: <https://mednarkoclinic.com.ua/naslidki-vzhyvannya-narkotykyv/>.
2. Наркоманія – дорога в безодню/Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесь Гончара. URL: https://libgonchar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=142%3Aq--q&catid=106&lang=uk.
3. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 черв. 2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
5. Единая конвенция о наркотических средствах 1961 года. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU61K02U?ed=1961_03_30.
6. Шаповалова В.О., Мусоєв С.М., Шаповалов В.В. Фармацевтичне право: Єдина Конвенція ООН про наркотичні засоби 1961 року в удосконаленні міжнародної системи контролю над наркотичними засобами. *Український вісник психоневрології*. Том 20. Вип. 2 (71). С. 111–114.
7. Протокол про поправки до Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 року, прийнятий у Женеві 25 березня 1972 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_881#Text.
8. Про приєднання України до Протоколу про поправки до Єдиної конвенції про наркотичні засоби 1961 року : Закон України від 2 листопада 2000 року № 2082-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2000. № 50. Ст. 442.

9. Конвенція про психотропні речовини, прийнята у Відні 21 лютого 1971 року. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU71016?an=1&ed=1971_02_21.
10. Про ратифікацію Конвенції про психотропні речовини від 21 лютого 1971 року : Указ Президії Верховної Ради Української РСР. URL: https://ips.ligazakon.net/document/up783956?an=2&ed=1978_10_27.
11. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, прийнята у Відні 20 грудня 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text.
12. Про ратифікацію Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин : Постанова Верховної Ради УРСР від 25 квітня 1991 року № 1000-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 24. Ст. 277.
13. Шаповалов В.В. Єдина конвенція ООН про наркотичні засоби (1961 р.), «Жовтий перелік» (2010 р.) як основа подальшого розвитку судової фармації в державній концепції протидії наркозлочинності на міжнародному рівні. *Проблеми законності*. 2012. Вип. 118. С. 183–191.
14. Конвенція ООН з морського права, прийнята у Монтего-Бей 10 грудня 1982 року. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0005WDC64C>.
15. Про ратифікацію Конвенції ООН з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року : Закон України від 3 червня 1999 року № 728-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 31. Ст. 254.
16. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності : міжнародний документ від 15 листопада. 2000 року. *Офіційний вісник України*. 2006. № 14. Ст. 1056.
17. Про ратифікацію Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряю) : Закон України від 4 лют. 2004 р. № 1433-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 19. Ст. 263.

Надійшла до редакції 18.07.2024.

Прийнято до опублікування 26.07.2024

References

1. Naslidky vzhyvannya narkotykyv dlia zdorovia ta zhyttia. Starmed. URL: <https://mednarkoclinic.com.ua/naslidki-vzhyvannya-narkotykyv/>.
2. Narkomaniiia – doroha v bezodniu. Poltavska oblasna biblioteka dlia yunatstva im. Olesia Honchara. URL: https://libgonchar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=142%3Aq--q&catid=106&lang=uk.
3. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. # 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141.
4. Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 29 cherv. 2004 r. № 1906-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2004. № 50. St. 540.
5. Edynaia konventsyya o narkotycheskykh sredstvakh 1961 hoda. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU61K02U?ed=1961_03_30.
6. Shapovalova V.O., Musoiev S.M., Shapovalov V.V. Farmatsevtichne pravo: Yedyna Konventsiiia OON pro narkotychni zasoby 1961 roku v udoskonalenni mizhnarodnoi systemy kontroliu nad narkotychnymy zasobamy. *Ukrainskyi visnyk psykhonevrolohii*. Tom 20. Vyp. 2 (71). S. 111–114.
7. Protokol pro popravky do Yedynoi konventsii pro narkotychni zasoby 1961 roku : Vchyneno v Zhenevi 25 bereznia 1972 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_881#Text.
8. Pro pryiednannia Ukrainy do Protokolu pro popravky do Yedynoi konventsii pro narkotychni zasoby 1961 roku : Zakon Ukrainy vid 2 lystopada 2000 roku № 2082-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 2000. № 50. St. 442.
9. Konventsiiia pro psykhotropni rechovyny : Uchyneno u Vidni 21 liutoho 1971 roku. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU71016?an=1&ed=1971_02_21.
10. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro psykhotropni rechovyny vid 21 liutoho 1971 roku : Ukaz Prezydii Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR. URL: https://ips.ligazakon.net/document/up783956?an=2&ed=1978_10_27.
11. Konventsiiia OON pro borotbu proty nezakonnoho obihu narkotychnykh zasobiv i psykhotropnykh rechovyn : Zdiisneno u Vidni 20 hrudnia 1988 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text.

12. Pro ratyfikatsiiu Konventsii OON pro borotbu proty nezakonnogo obihu narkotychnykh zasobiv i psykhotropanykh rechovyn : Postanova Verkhovnoi Rady URSR vid 25 kvitnia 1991 roku № 1000-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR vid 11 chervnia 1991 roku. № 24. St. 277.

13. Shapovalov V. V. Yedyna konventsiia OON pro narkotychni zasoby (1961 r.), «Zhovtyi perelik» (2010 r.) yak osnova podalshoho rozvytku sudovoi farmatsii v derzhavni kontseptsii protydiv narkozlochynnosti na mizhnarodnomu rivni. Problemy zakonnosti. 2012. Vyp. 118. S. 183–191.

14. Konventsiia OON z morskoho prava : Vchyneno u Monteho-Bei 10 hrudnia 1982 roku. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0005WDC64C>.

15. Pro ratyfikatsiiu Konventsii OON z morskoho prava 1982 roku ta Uhody pro implementatsiiu Chastyny XI Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii z morskoho prava 1982 roku : Zakon Ukrainy vid 3 chervnia 1999 roku № 728-XIV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1999. № 31. St. 254.

16. Konventsiia OON proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti : mizhnarodnyi dokumen vid 15 lystopada. 2000 roku. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2006. № 14. St. 1056.

17. Pro ratyfikatsiiu Konventsii OON proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti ta protokoliv, shcho yii dopovniuiut (Protokolu pro poperedzhennia i pryvynennia torhivli liudmy, osoblyvo zhinkamy i ditmy, i pokarannia za nei i Protokolu proty nezakonnogo vvozu mihrantiv po sushi, moriu i povitriu) : Zakon Ukrainy vid 4 liut. 2004 r. № 1433-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2004. № 19. St. 263.

ABSTRACT

Oleh Yemets, Ihor Heida. International legal provision of counteraction crimes in the sphere of drug trafficking.

The purpose of the article is to determine the features of international legal provision of counteraction crimes in the sphere of drug trafficking. It has been established that the basis of international legal provision of counteraction crimes in the sphere of drug trafficking are such international legal acts as the Single Convention on Narcotic Drugs (1961) and the Protocol amending this Single Convention (1972), the Convention on Psychotropic Substances (1971), Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (1988). These international acts are given a general legal description. It is proved that the sphere of combating Illicit trafficking in narcotic drugs is also regulated by international treaties, in the name of they do not explicitly indicate this, for example, such international treaties as the United Nations Convention on the Law of the Sea (1982) and the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (2000).

The specified international legal acts have been ratified by Ukraine and, accordingly, are part of the national legislation of the state. Today, international treaties provide for the possibility of conducting controlled deliveries and, in those cases when the Party considers it appropriate, the use of other special methods of investigation, such as electronic surveillance or other forms of surveillance, as well as agent operations, by its competent authorities on its territory in order to conduct an effective fight against organized crime. The obtained and published research results can be used by lawyers in the work of law enforcement agencies and other interested subjects in countering illegal drug trafficking, as well as by scientists and practitioners in conducting further scientific research in this area.

Key words: *criminal offenses, international treaty, drugs, countering crime, ratification.*